

A sintó és a japán népi hiedelemvilág (a japán faluhatár jelentősége)

Strausz Janka

1. Sintó irányzatok:

népi sintó (legtisztább formában fennmaradt változat), népi hiedelmek, babonák

szekta sintó – több szekta, amelyek vallásos tevékenységet folytatnak, de nincs szentélyük

udvari sintó: – a császári család részvételével végzett rituálék

szentély sintó: – nagy szentélyekhez kötődik, éves fesztiválok helyszínei

2. Sintó:

A japánok ősvallása: (神道), azaz a *Kamik Útja*

Kami (神): rejtélyes természeti erő megtestesülése, amely különleges helyeken, tárgyakban lakozik. Lehet elhunyt személy megtestesülése is.

- ⊙ Vallási szinkretizmus: a kontinensről érkező vallások (buddhizmus, taoizmus) hatása
- ⊙ Animisztikus vallás – jellemzi: a spiritualitás, a pluralizmus, a természet tisztelete
- ⊙ Célja: **az e világi élet elősegítése, támogatása**
- ⊙ Fontosabb rituáléi: **Shichi-go-san** (7-5-3), azaz a gyermekek egészséges, hosszú életének érdekében végzett tisztító rítus

Házassági ceremónia, újszülöttel kapcsolatos rituálék

Közösségi rituálék: ősök tisztelete: sintó szentélyben, rizs aratása, ültetése

Egyéb rontásűző, tisztító célzatú rítusok

3. A népi sintó és a japán falu világa:

Fontos: az **uji gami** (氏神) tisztelete, azaz a közösség jólétéért felelős, teremtő *ős-kami*. A falu vagy területvédő kami (adott területen élő, rokoni viszonyokat ápoló nagycsaládok közös *kamija* – ált. **családalapító ős! Aratás, betegség – közösséget érintő esetekben hozzá fordulnak.**

A japán falu eredeti határpontjai:

Mura ムラ (falu=lakóterület), Nora (termőföld) ノラ és Yama (hegy) ヤマ határaiban.

A faluhatár:

„Senki földje”: sem a faluhoz, sem a külvilághoz nem tartozik.

Ambivalens, veszélyes, transzcendens dimenzió.

A mindennapi életet befolyásoló, **jelentős térbeli elem** (gyülekezési hely, közösségi események, rituálék színtere)

Falusi önidentitás kifejeződése (többi falutól a határ választ el): **falun belüli világ (rend) – falun kívüli ismeretlen világ (káosz)** – duális szerkezetű világkép.

Meghatározhatatlan tér, homályos dimenzió - az **emberi világhoz fűződő, feltűnő cselekedetek (pl. éneklés) felboríthatják a világok közti egyensúlyt** - esküvőknél el kell kerülni.

Csak konkrét céllal közelítik meg (faluba bejutás/kijutás, ceremóniák).

Megakadályozza a betegségek és a szerencsétlenségek bejutását a faluba.

- ⊙ Mindent, ami tisztátalan és ártalmas, innen űzik ki.
- ⊙ Ördögi teremtmények jelennek meg itt, akik veszedelmet hoznak a falura.
- ⊙ Az istenségeknek és a szellemeknek fohászkodnak, különféle imádságokat mondanak el.
- ⊙ A rejtett paradicsomba/túlvilágra vezet el.
- ⊙ A holtak szellemét itt fogadják és búcsúztatják el.

Faluhatár jelölő ikonok:

- ⊙ Mesterséges (teremtett) ikonok:

Határvédő kamik szobrai: *Douso-jin* 道祖神 (a legnépszerűbb határvédő), *Yama no Kami* (hegyi szellem), *Jizou* 地藏 (temetők környékén)

Shimenawa (az úton keresztbe húzva: útzáró kötél), **út menti jelzőoszlopok, fákról lelógatott szalmacipők, különféle tárgyak, fába vert sarlók**

földbe szúrt bot, kút, fakapu, bábuk.

Hidak: Hashi-hime: a hidak közelében felbukkanó, féltékeny és bosszúálló szellemlény, aki irigykedik a szerelmesekre.

- ⊙ Természetalkotta ikonok (hétköznapi látvánnyal bíró tereptárgyak)

Sziklák, folyók, öblök, vízesések, szirtek, barlangok szájai, földhalmok, hegyekre vezető utak, hegyi hágók, hármás-és négyes **útkereszteződések**, átkelőhelyek, kitaposott gyalogösvények

Közösséget érintő problémák felszámolása a faluhatárnál:

káros rovarok száműzése (*mushi okuri*), betegségek (*ekijin okuri*), kedvezőtlen időjárási körülmények (*amakaze okuri*) felszámolása, keresztutak lezárása (*tsuji-giri*), elhunyt ősök lelkeinek (*mitama*) üdvözlése/búcsúztatása (*shouryou mukae/okuri*), *obon* (halottak napi ünnep), gyógyító ceremóniák.

Áradás veszélyekor, valamint vár- és hídépítkezések előtt: emberi áldozat (*hitobashira* szokása) a víz *kamijának* kiengesztelésére.

Faluhatárral kapcsolatos legendák:

Tsukigami-sama (憑神様): az embert megszálló istenségek és éhező szellemek (Jikitori, Gakibotoke, Hidarugami)

Jóslatok: isteni kinyilatkoztatás az útkereszteződésekben (*tsujiura* 辻占) és hidaknál (*hashiura* 橋占)

A **híd** mint központi motívum (hídon a holtak lelkei járnak-kelnek, ezért az újszülött sem kelhet át rajta).

Wankashi (椀貸し), azaz a kölcsönbe kapott rizses tálka legendája (barlangnál, tó szélénél, vízesésnél, kútnál, ősi sírhelyeknél)

Ajánlott irodalom:

Bhikku Satori Bhante, *A sintoizmus*, Gondolat Kiadó, 1990.

Ian Reader, *A sintoizmus*, Kossuth Kiadó, 2000.

Gy. Horváth László: *Japán kulturális lexikon*. Budapest: Corvina. 1999